

Geréb László

Egy vállalkozóbarát város lehetőségei Székelyföldön

1. Bevezető

Egy település attól élhető, ha az ott élő emberek jól érzik magukat. Ehhez az érzéshez pedig hozzátartozik a megélhetést biztosító munkahely is. Munkahelyet elsősorban a vállalati szektor biztosít egy település lakóinak. Mindamellett, hogy vannak tipikusan közigazgatási funkciókkal felruházott települések, ahol a közszféra munkahelyteremtő potenciálja magas, a települések döntő többségében a vállalati szektor adja az elérhető munkahelyek túlnyomó hányadát. A munkahelyteremtésen keresztül a vállalati szektornak meghatározó szerepe van egy település életében, fejlődésében.

Azonban nem csak a munkahelyteremtés az egyetlen pozitív hozadéka a vállalkozások létének egy település életében. A vállalkozások a helyi adókon keresztül hathatósan kivesszük a részüket a közteherviselésből, sok település esetében a vállalati szektor a legnagyobb adóbefizető a helyi költségvetés számára.

Ugyanakkor a helyi vállalkozások egyben a helyi közigazgatás legfontosabb beszállítói is, így a településen elvégzett különböző munkálatok minősége is a helyi vállalkozók munkáját dicséri, avagy épp ellenkezőleg.

Ha csak a fentieket nézzük, akkor is megállapítható, hogy egy település vállalkozói szektora egyértelműen meghatározza az illető település életét, az ott élő lakosok keresetét, életszínvonalát, a település önkormányzatának pénzügyi lehetőségeit vagy az elvégzett közfeladatok minőségét. Így nem mondunk újat azzal, hogy a települések vezetőinek kiemelt figyelmet kell fordítaniuk a helyi vállalkozókra, bevonva őket a városvezetés döntéseibe, támogatva a különböző fejlesztéseiket, közigazgatási eszközökkel segítve mindennapi tevékenységeiket.

Ez nagy kihívás minden település számára, amely alól nem képeznek kivételt a székelyföldi települések sem. A romániai törvénykezés adta lehe-

tőségek meglehetősen szűkösek az önkormányzatok helyi gazdaságfejlesztésre gyakorolt hatását illetően. Annak ellenére, hogy a helyi vállalkozások nagymértékben befolyásolják egy település életét, maga a település kevés eszközzel rendelkezik a vállalkozások támogatására.

Jelen írásunkban a fenti jelenséget járjuk körbe, egyrészt elemezve a helyi vállalkozások jelentőségét a települések életében, másrészt pedig megvizsgálva az önkormányzatok eszközrendszerét a vállalkozói szektor támogatására.

2. Az adózás általános kérdései

Első látásra a helyi önkormányzatok és a helyi vállalkozások ellentmondásos kapcsolatban élnek: a vállalkozások úgy gondolnak az önkormányzatra, mint szükséges rosszra, amely adó formájában elveszi a nyereségük egy részét, az önkormányzatok a maguk részéről pedig jó adófizetőt látnak a vállalkozásokban. Azonban ez a viszony ennél sokkal összetettebb.

Mivel az önkormányzat és a vállalati szektor közötti kapcsolatot alapvetően mégiscsak az adófizető-adóbeszedő viszony határozza meg, először ezt a vetületét vizsgáljuk meg ennek a kapcsolatnak.

Miért is van szükség egyáltalán adózásra? Ehhez az államnak a gazdaságban betöltött fő funkcióit kell megvizsgáljunk, amelyek a következők:¹

a) *Allokáció* – az erőforrások elosztása, a piac által előállított erőforrások közcélokra való átcsoportosítása, privát források közösségi hasznosítása.

A szabadpiac csak addig tud hatékony maradni a gazdasági javak elosztásában (kereslet-kínálat alapú elosztás), ameddig a nem fizető fogyasztó a piaci törvényeknek megfelelően kizárható egy adott jöszág igénybevételéből. Azonban léteznek olyan javak, melyek fogyasztásából nem fizetés esetén sem zárhatunk ki senkit, ezek pedig a közjavak.

Közjavak lehetnek egyrészt nemzeti közjavak, melyeket az államháztartás kormányzati szintje biztosít, másrészt helyi jellegű közjavak, amelyeket az önkormányzatok nyújtanak.

b) *Disztribúció* – jövedelemelosztás, törekvés az optimális elosztás biztosítására, a jövedelmek egyik egyéntől a másikhoz való csoportosítása.

A szabadpiac feltételei között a jövedelem elosztása a termelési tényezők birtoklása és hatékony felhasználása függvényében történik, ami a társadalom egészére nézve nem mindig tisztességes, igazságos és elfogadható.

1 Bánfi Tamás – Sulyok-Pap Márta (szerk.): *Pénzügytan. Egyetemi tankönyv. I. és II. kötet.* Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Budapest, 1999, 181–187.

Ezért ennek a korrigálására van szükség, amely történhet: adótranszferrel – progresszív adózás; közszolgáltatások biztosításán keresztül – a finanszírozás aszimmetrikus az igénybevétellel; vagy luxustermékek erőteljes adózásával, a létfenntartáshoz szükséges javak ártámogatásával.

A jövedelmek újraelosztása a gazdasági hatékonyságot gyengítő haszonáldozatokkal jár.

c) *Stabilizáció* – a makrogazdasági egyensúlyt is figyelembe kell vennie az adópolitikának (infláció, munkanélküliség, fizetési mérleg, gazdasági növekedés).

A helyi önkormányzatok az adópolitikájukon keresztül döntően az allokációs funkcióját biztosítják az állami szerepvállalásnak azáltal, hogy a begyűjtött adókból olyan közfeladatokat látnak el, amelyeknek az egész település a haszonélvezője, olyan közjavakat hoznak létre, amelyet a település összes lakója használhat, függetlenül a finanszírozásban való részvételtől.

Az állam az allokációs és disztribúciós funkcióját a megtermelt jövedelmek újraelosztása révén érvényesíti, aminek alapját az adópolitika jelenti. A költségvetési források főként a központi kormányzat szintjén jelentkeznek, aminek okai egyrészt, hogy az adórendszer fő elemeinek egységesnek kell lenniük az ország egész területén, másrészt pedig az adók beszedése központilag olcsóbb és hatékonyabban ellenőrizhető. Ezért általánossá vált az államháztartáson belüli jövedelem-újraelosztás a központi szint felől a helyi önkormányzatok felé. Egy elterjedt megoldás a központi adók átengedése az önkormányzatoknak – például a személyi jövedelemadó megosztása –, kapcsolatot teremtve a helyi jövedelmi háttér és a helyi önkormányzatok gazdasági ereje között. Az átengedés minden központi adónál nem kivitelezhető.

A legfontosabb adónemek és az azokat begyűjtő költségvetési szintek:

- a. *jövedelmi adók* (személyi jövedelemadó, osztalékadó, nyereségadó stb.) – a központi költségvetés bevételei,
- b. *forgalmi adók* (áfa, luxusadók stb.) – a központi költségvetés bevételei,
- c. *vagyoni adók* (épület, terület, jármű stb.) – a helyi költségvetések bevételei.

Romániában a legnagyobb adótételek a központi költségvetés számára jelentenek bevételt. Így igazából csak a vagyoni adók jelentik a helyi önkormányzatok által teljes mértékben kezelt egyetlen adónemet. Ez az az adó, amelyet a helyi önkormányzatok állapítanak meg, vetnek ki és szednek be a közigazgatási területükön levő vagyontárgyak után. A romániai önkormány-

zati rendszer furcsaságát pedig az adja, hogy a fentiek ellenére az önkormányzatok által begyűjtött vagyoni adók a helyi költségvetések bevételeinek kevesebb mint egyharmadát adják, a fennmaradó részt a központilag begyűjtött adókból való visszaosztás biztosítja. Ezeknek az arányaira a későbbiekben részletesen kitérünk.

3. A helyi önkormányzatok működése Romániában

Az önkormányzatok a költségvetéseikben megvalósított bevételeikből a törvény által rájuk szabott feladataikat látják el. Az önkormányzatok legfőbb funkciója a közösségi feladatok szervezése és finanszírozása, a település gazdasági fejlődésének irányítása, az ehhez kapcsolódó legfontosabb feladatok pedig: az alapfokú oktatás, egészségügy és szociális alapellátás biztosítása, a helyi közutak, közvilágítás, zöldövezetek működtetése, valamint a település kulturális tevékenységének megszervezése.

A fenti feladatok ellátáshoz két önkormányzati modellt ismerünk:²

1. *Központosított modell* – a közösségi feladatokat az állam magára vállalja. Központilag határozzák meg az egyes funkciók arányait, valamint ezek forrásait. Kizárólag a központi költségvetés vonja el a jövedelemtulajdonosoktól a jövedelmük egy részét, és ennek teljes újraelosztása révén jutnak forrásokat az önkormányzatoknak.

2. *Teljesen önkormányzati modell* – a közösségi funkciók nagy részét az önkormányzatok látják el. A jövedelem-elvonás jogát a központi költségvetés megosztja az önkormányzatokkal.

Tisztán egyik modell sem működik, a gyakorlatban a fenti két modell keveredését tapasztalhatjuk. A különbséget az adja, hogy a fenti két modelltől melyik van túlsúlyban az önkormányzat tényleges működésében.

A romániai önkormányzatok működését egy nagyon lassú eltolódás jellemzi a központosított modelltől a valódi önkormányzati modell irányában. A lassúság oka abban keresendő, hogy egy országon belül tapasztalható fejlettségbeli különbségek felszámolásának legpraktikusabb módszere a központi kormányzat által beszedett jövedelmek újraelosztása az ország különböző régióban levő önkormányzatok között. Ezt pedig a központosított modell segíti a leginkább – így Románia esetében is érthető, hogy a központi kormányzat ragaszkodik a központi adóelvonáshoz, amely bevételekből lehetősége van csökkenteni a különböző régiók önkormányzatai által meg-

2 Bánfi Tamás – Sulyok-Pap Márta: i. m., 206–207.

valósított bevételi különbségeket, ezáltal segítve a gyengébben fejlett régiók felzárkózását.

A következőkben részletesen megvizsgáljuk, hogy milyen feladatai vannak egy romániai települési önkormányzatnak. Ezeket a feladatokat az alábbi táblázat (*1. táblázat*) tartalmazza, amelyben a helyi költségvetés összeállításánál alkalmazott osztályozás alapján mutatjuk be a helyi önkormányzatok tevékenységeit:

1. táblázat. *Romániai helyi önkormányzatok feladatai a helyi költségvetés felépítése alapján*

Ssz.	FELADAT
1.	POLGÁRMESTERI HIVATAL MŰKÖDTETÉSE
2.	EGYÉB KÖZSZOLGÁLTATÁSOK
	a. Személyi nyilvántartó
	b. Városgazdálkodás - parkolás, kutyamenhely, piacok stb.
	c. Tartalékalap
3.	ÁLTALÁNOS SZOCIÁLIS TRANSZFEREK (fogyatékosok számára)
4.	KÖZBIZTONSÁG
	a. Helyi rendőrség
	b. Polgárvédelem
5.	OKTATÁS
	a. Óvodai oktatás
	b. Elemi oktatás
	c. Általános iskolai oktatás
	d. Középiskolai oktatás
6.	EGÉSZSÉGÜGY
	a. Kórház
	b. Iskolaorvosi rendelők
7.	KULTÚRA, SZÓRAKOZÁS, VALLÁS, SPORT
	a. Könyvtár
	b. Múzeum
	c. Színház
	d. Kultúrház
	e. Táncműhely

	f. Műemlékek restaurálása
	g. Kulturális programok
	h. Sport
	i. Ifjúság
	j. Zöldövezetek gondozása és strand
	k. Egyházak
	l. Turizmus
8.	SZOCIÁLIS FELÜGYELET
	a. Idősek felügyelete
	b. Betegek és rokkantak segélyezése
	c. Gyerekvédelem
	d. Bölcsőde
	e. Szociális segély
	f. Ingyenkonyha
	g. Szociális központok
9.	LAKÁSOK, VÁROSGAZDÁLKODÁS
	a. Lakások
	b. Közvilágítás
10.	KÖRNYEZETVÉDELEM
	a. Környezetszennyezés csökkentése és megelőzése
	b. Köztisztaság
	c. Hulladékgazdálkodás
	d. Esővíz-elvezetés és kanalizálás
11.	GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉGEK
	a. Általános gazdasági tevékenység
	b. Természeti csapások megelőzése
12.	ÜZEMANYAG ÉS ENERGIA (közüzemek)
13.	KÖZSZÁLLÍTÁS
	a. Utak és hidak karbantartása és javítása
	b. Egyéb szállítási költségek (táblák, útfestés stb.)

Forrás: Székelyföldi települések önkormányzatainak költségvetései alapján, saját szerkesztés.³

³ Lásd http://www.varoshaza.ro/wp-content/uploads/2016/02/hcl_20_ro_2016.pdf
[Letöltve 2017. május 29.]

A fenti tevékenységi felsorolás egy általános képet mutat be, az önkormányzatok által végzett legfontosabb területekre tér ki. Azonban egyes önkormányzatoknak lehetnek olyan speciális feladatai is, amelyek csak a saját feladataik között, ezáltal csak a saját költségvetésükben köszönnek vissza. Mindemellett a fenti lista a székelyföldi települések önkormányzatai döntő részének a feladatait tartalmazza.

Ezen feladatok ellátásához bevételekre van szüksége az önkormányzatoknak. Nem létezik egyetlen ország sem, ahol az önkormányzatok kizárólag saját adóbevételeikből finanszíroznák kiadásait. Különböző arányban ugyan, de minden országban működik a központi költségvetésből a helyi költségvetés felé való visszaosztás mechanizmusa. Az önkormányzati saját adóbevételek és az állami támogatás aránya meghatározó tényező az önkormányzatok működésében. A központilag beszedett adókat a központi kormányzat bizonyos elvek mentén átengedi a helyi önkormányzatoknak – egy államháztartáson belüli újraelosztás történik. Az újraelosztás alapelvei: ⁴

1. *hatékonysági szempont* – a legéletképesebb önkormányzatoknak kedvez;
2. *esélyegyenlőség elve* – azonos fejlődési feltételeket biztosít;
3. *felzárkózást segítő* – a legrosszabb helyzetű önkormányzatoknak kedvez.

Az önkormányzati források kialakításánál az önkormányzatok közötti esélyegyenlőséget is figyelembe kell venni – az önkormányzatok eltérő kulturális, történelmi, vagyoni, gazdasági fejlődési adottságai miatt. Minél nagyobbak a területi különbségek, annál inkább állami támogatásokból finanszírozzák a helyi önkormányzatokat, téve mindezt a regionális fejlettségi különbségek csökkentése érdekében.

A központi költségvetésből különböző céllal érkezhettek támogatások a helyi költségvetések számára: egyrészt a helyi adóbevételek kiegészítésére, másrészt a helyi szintű állami feladatok finanszírozására, harmadrészt bizonyos közösségi tevékenységek ösztönzésére, negyedrészt pedig az önkormányzatok szintjén jelentkező területi különbségek kiegyenlítésére.

A központi költségvetési támogatásoknak több típusa lehet. Egyrészt beszélhetünk normatív támogatásról, amikor a helyi önkormányzatok bizonyos szempontok alapján (a népesség arányában, az iskolások száma, az inaktív lakosság száma, az önkormányzatok jövedelem-kitermelő képessége stb.) közvetlen, felhasználási kötöttségek nélkül kapott támogatása. Másrészt léteznek egyedi céltámogatások, amely segítségével az állam által preferált, több települést kiszolgáló, nagy költségigényű feladatokat finanszí-

4 Bánfi Tamás – Sulyok-Pap Márta: i.m., 209–210.

roznak. Harmadrészt vannak a kiegyenlítő támogatások, amelyek az elmaradott települések, régiók megsegítésére szolgálnak.

Mivel a helyi önkormányzatok számára a központi költségvetésből nyújtott támogatás a vállalkozók által befizetett központi adónemek átengedésével történik, így az önkormányzatoknak juttatott állami támogatások tényleges forrása a vállalkozók által befizetett adók. Romániában a központi költségvetésből kapott összegek a jövedelemadóból és az áfából származnak, ezen két adónemnek a helyi költségvetésen belüli aránya meghaladhatja a kétharmadot is. Mindazok mellett, hogy a vállalkozások arányaiban kis összegben fizetnek be vagyoni adót a helyi önkormányzat kasszájába, a központi költségvetésből kapott visszaosztás révén mégis a vállalkozások válnak a helyi önkormányzatok legnagyobb finanszírozóivá.

4. A vállalkozások helye a városfejlesztési stratégiában

A vállalkozói szektor kiemelt szerepére való tekintettel az önkormányzatoknak javasolt tervezetten foglalkozni a vállalkozókkal, a hatékony együttműködések kialakításával.

Egy önkormányzat több évre előre eltervezett, összehangolt tevékenységeit városfejlesztési stratégiába vagy városfejlesztési koncepcióba szokták összeállítani. Ezen dokumentumok felölelik az önkormányzat által ellátandó fontosabb feladatokat, mint a kultúra, oktatás, sport, közbiztonság, egészségügy, turizmus, szociális ellátás, civilszervezetek, infrastrukturális fejlesztések. A fenti feladatok sorából azonban nem maradhat ki a helyi gazdaságfejlesztés, amely épp a fentebb említett, önkormányzat és vállalkozói szektor viszonyát hivatott tárgyalni.

Az önkormányzatok által kidolgozott gazdaságfejlesztési koncepcióknak azonban megvannak a maga korlátaik. Mivel a gazdaság bizonyos területeinek a fejlesztése és működtetése nem kifejezetten önkormányzati feladat, ezeket a folyamatokat nem a város irányítja. Mindemellett az önkormányzatoknak meglehetősen limitáltak a törvényi lehetőségei is, így a helyi gazdaságfejlesztésre korlátozott ráhatási lehetőségük, alacsony beavatkozási fokuk van.

Egy városfejlesztési koncepció részeként a vállalkozók részéről a következő célok, elvárások fogalmazódhatnak meg egy városvezetés fele:⁵

• **A vállalkozók városhoz való kötődésének erősítése:** a városvezetés érdekében érzékeltesse a vállalkozókkal, hogy foglalkozik velük, a javaslataikkal, ame-

5 Geréb László (szerk.): *Szerethető Udvarhely városfejlesztési koncepció*. Munkaanyag kézirat, 2016.

lyek többek között azt a célt szolgálják, hogy a vállalkozói kör is jól érezze magát a városban, alakuljon ki és erősödjön a városhoz való kötődése.

- **Minden vállalkozási forma élvezze a város támogatását:** elvárás lehet a városvezetés felé az, hogy az „együtműködő város” jelzõt érdemelje ki, amely vonzóvá teszi a várost mind az itt élő lakosok és már létező vállalkozások, mind a leendő (betelepülő vagy hazatérő) lakosok és új vállalkozások részére.

- **A városvezetés működjön együtt a vállalkozókkal – a bizalomépítés első lépése a kapcsolattartás:** ahhoz, hogy a városvezetés és a vállalkozások közötti partnerség erősebb legyen, az együtműködések bővítésével a bizalomépítést kell szolgálnia, amely a kapcsolatépítésben nyilvánul meg, ami a vállalkozások közötti hálózatosodást fejleszti. Ez a vállalkozói „networking” a város gazdasági alapjainak erősödését, stabilitását segítheti.

- **A városvezetés részéről nyújtott átláthatóság, méltányosság, rugalmasság, hitelesség, tervezhetőség mint a kölcsönös bizalom alapjai:** az előzőekben felsoroltakból vezethető le, illetve ebben is megnyilvánul, ha a város irányításában (minden területen) átláthatóság, méltányosság, rugalmasság és hitelesség nyilvánul meg. Ez lehet a bizalom erősítésének kulcsa. Mindez megköveteli a tervszerűséget is, hogy hosszabb távon előre lehessen látni, mi fog történni, mi várható a város életében, fejlesztésében, fejlődésében.

- **A városfejlesztési tervek és stratégiák vegyék figyelembe a vállalkozások szempontjait is:** elengedhetetlen a párbeszéd kialakítása a vállalkozásokkal, akár csak egy olyan szakszerű felmérés, mely feltérképezi egy városban a vállalkozói körben hozzáférhető, felhalmozódott olyan forrásokat, mint szakmai tapasztalat, emberi és szakmai kapcsolatok. Ez a párbeszéd-sorozat összekapcsolható lenne a korábbi városfejlesztési tervek aktualizálásához szükséges információgyűjtéssel, s így az egyben társadalmasítható lenne, amely a megvalósítás támogatásához elengedhetetlen.

Egy ilyen megújított városfejlesztési terv mutassa be, hogy hosszabb távon merre tart a város. Ebben kell körvonalazni az olyan alapelvet is, mint a gazdasági szerkezetváltás szükségessége, amely a kis anyagfelhasználás mellett a nagyobb hozzáadott értékű termelővállalkozások fejlesztését jelentené, valamint a bérmunka arányának csökkentését eredményezné. Kívánatos lenne, hogy a városfejlesztési stratégia térjen ki a már működő nagyvállalatok háttérparának az idevonzási lehetőségeire, a vállalkozókat kiszolgáló intézmények (pl. gazdaságfejlesztési iroda) és szolgáltatások (pl. az elektromosenergia-ellátás biztonsága, a munkaerő-utánpótlás) fejlesztési lehetőségeire, esetleges javításaira is. Ez az aktív fejlesztéspolitika vonja be lehetőség szerint az agglomerációt is, hiszen a város gazdasági potenciáljának része az is.

• **A gondolkodó, intelligens város kialakítása:** fontos lehetőség a „*smart city*” fogalom adaptációja az egyes településekre. Jelentsen ez digitális infrastruktúrafejlesztést (általános wifi-lefedettség a városban), kerékpárúthálózat-bővítést, a városközpont tehermentesítését, kapcsolatbővítést és bizalomépítést szolgáló rendezvényeket, inkubátorház és IT park működtetését, az ismeretek hozzáféréseinek (piacépítés, tapasztalatcsere) megkönnyítését stb. Ezekkel összefüggésben elengedhetetlen a pozitív kommunikáció, amely tovább segítheti a pozitív energiák felszabadítását.

A vállalkozók általában olyan várost szeretnének, ahova jönnek, és nem ahonnan elmennek

Azonban nem elégséges egy koncepcióban felsorolni a vállalkozók és a városvezetés közötti együttműködés céljait és alapelveit. Ezek az által nyerne igazi értelmet, ha konkrét cselekvésekké válnak. Ilyen cselekvési alternatívák lehetnek:⁶

a. Gazdaságfejlesztő iroda létrehozása az önkormányzaton belül: ha már a bürokrácia csökkentése elvárás, egy olyan Gazdaságfejlesztő szervezet (iroda) felállítása szükséges a városházán belül, amely a vállalkozások (akár régi, akár új, akár külföldi, akár helyi stb.) hivatalos ügyintézésében nyújt hathatós, érezhető segítséget. Az ügyintézés egyszerűsítése, gyorsítása, gördülékenységének javítása lenne a fő feladat. Tisztázni – és ajánlati listában közzétenni – kell, hogy melyek azok a kérdések, amelyeket a szervezet operatív módon elintéz, megold (pl. adóügyintézés, építési engedély megszerzése stb.); melyekhez tud előre kidolgozott megoldási javaslatot, javaslati keretet felkínálni (életpályamodell kerete, csődkezelés modellje stb.); miben tud kapcsolatépítő szerepet felvállalni. A célirányos folyamatszervezettséggel és korszerű technológiai háttérrel felszerelt iroda példát mutathat a modern és „*smart*” adminisztrációban; a munkatársainak szolgáltatói hozzáállása, magatartása, stílusa legyen követendő példa az együttműködő város több intézményének is.

b. Vállalkozói inkubátorház beindítása: a szerkezetváltás elindításának és a ki nem használt erőforrások hasznosításának jelzésértékű lépése lehet egy inkubátorház beüzemelése, elindítása, ezáltal magasan kvalifikált munkaerő-igényű (start-up) vállalkozások letelepítése, esetlegesen IT cégek bevonása és a várható szinergikus hatások felvázolása.

c. A közösség érdekeit szem előtt tartó vállalkozások tevékenységének elismerése: az adózásban a díjazó szemlélet, a motiváló politika lehet az, amit a bizalomépítés jegyében javasolt bevezetni. Ennek keretében a támo-

6 Uo.

gatási (kedvezménynyújtási) alapelvek világos megfogalmazása a méltányosság, és közzététele a nyilvánosság (átláthatóság és tervezhetőség) fontosságának hangsúlyozásával.

d. A munkaerőpiac elvárásainak megfelelő humántőke-fejlesztés: a munkaerő-utánpótlás biztosítása kiemelt feladata kell legyen az önkormányzatnak. A szakképzés és a felnőttképzés munkaerő-piaci igények figyelembevételével történő fejlesztésével a városvezetés vállalja fel a vállalkozástámogató kezdeményezéseket.

e. A vállalkozásokat kiszolgáló biztonságos infrastruktúra: a termelési biztonságot erősítheti, az indokolatlan költségforrás megszüntetésével a vállalkozói közérzetet javíthatja. Pl. az elektromosenergia-ellátás zavarainak megszüntetése, biztonságának javítása (áramkiesések megszüntetése).

f. Adócsökkentés: a városok vállalják fel a költségvetési bevételek csökkentését annak érdekében, hogy segítsék a városban működő vállalkozásokat.

g. Beruházás-ösztönzés: az önkormányzat bizonyos kritériumok alapján a költségvetésből támogassa az új beruházásokat (nagy beruházók, sok személynek munkát adó vállalkozások, környezettudatos cégek stb.).

h. Partnerkeresés: külföldi partnerek (ügyfelek vagy beszállítók) felkutatása akár a testvérvárosi kapcsolatok segítségével is.

i. Közösségmarketing vállalkozói szempontból: ez lehet kiadvány, Facebook-oldal, weboldal, konferenciák, B2B meetingek stb. Célja, hogy minél szélesebb körben megismerhessék a város vállalkozásait.

j. Helyi vállalkozások előnyben: közbeszerzéseken helyi vállalkozásokat részesíteni előnyben, természetesen a törvényesség betartása mellett.

5. Hogyan lehet vállalkozóbarát egy önkormányzat?

Egy városfejlesztési koncepciónak tartalmaznia kell a gazdaságfejlesztést, ezáltal a vállalkozásbarát magatartás főbb ismérveit. Azonban nemcsak az adópolitika vagy a hosszú távú tervezés révén tud egy város vállalkozóbarát lenni, hanem a vállalkozói környezet mindennapi megfelelő működtetésével is. Ha megpróbáljuk összefoglalni azokat a területeket, ahol egy önkormányzat meg tudja könnyíteni a vállalkozói szektor mindennapi munkáját, ezáltal hozzájárulva a helyi vállalkozások megerősödéséhez és fejlődéséhez, a következőket említhetjük:⁷

- hatósági minőségben – rendet tart a településen;
- engedélyezési szervként – irányt szab a fejlesztéseknek;

⁷ Csefkö Ferenc: *A helyi önkormányzati rendszer*. Dialog-Campus, Budapest-Pécs, 1997.

- támogatási tevékenysége által – közösségi feladatokat lát el;
- adókievítői minőségében – meghatározza a helyi elvonás mértékét;
- pénzosztói minőségében – megrendelőként lép fel a helyi vállalkozók felé;
- rendeletalkotói minőségében – szabályozza a helyi jogi környezetet;
- fejlesztési tevékenysége révén – gazdasági infrastruktúrát, ipari parkokat hoz létre;
- intézményműködtetési minőségében – vállalkozásfejlesztési irodát működtet a vállalkozók megsegítése érdekében;
- szolgáltatásszervezői minőségében – minőségi közszolgáltatást biztosít a gazdasági tevékenységeket végzők számára (víz, villany, utak stb.).

Amennyiben megvizsgáljuk az önkormányzatok által érintett fenti területeket, egyértelműen következik, hogy mind az önkormányzat, mind a helyi vállalkozások számára érdek az együttműködés. Csak szoros együttműködés tud erős helyi gazdaságot eredményezni. Az erős helyi gazdaság az önkormányzatok számára több okból kifolyólag is érdek. Egyrészt magas és bővülő foglalkoztatottságot biztosít, másrészt ezáltal alacsony tud maradni a munkanélküliség, harmadrészt növekvő számú adózó lakost eredményez, negyedrészt pedig növekedni fognak a vállalati adóbefizetések.

Az együttműködésnek a fentebb felsorolt pozitív megnyilvánulásai által a helyi vállalkozások hozzájárulnak a helyi társadalom és gazdaság stabilitásához és fejlődéséhez.

a. A helyi adók terhe a vállalkozóknál

Az előzőekben már kitértünk arra, hogy a helyi vállalkozók és az önkormányzat közti viszony egyik legmeghatározóbb területe az adózás. A települési gazdaság kiépülését és versenyképességét leginkább a helyi adópolitika határozza meg, hisz a vállalkozások számára egyáltalán nem mindegy, hogy az adott településen mennyi és milyen mértékű helyi adót állapítanak meg. Ezen a területen nagy felelősség hárul az önkormányzat vezetőire, hiszen úgy kell a helyi vállalkozói szférát támogatni, hogy ezáltal ne lehetetlenüljön el az önkormányzat működése. Az adócsökkentés nem vezethet olyan mértékű bevételekieséshez, amely következtében az önkormányzat majd nem lesz képes finanszírozni a kötelező önkormányzati feladatait.

A következőkben azt vizsgáljuk meg, hogy a romániai vállalkozások számára arányaiban mekkora terhet jelentenek a helyi adók. Ehhez egy esettanulmány-szerű elemzést használunk fel, méghozzá Székelyudvarhely város önkormányzata legnagyobb adófizető vállalkozásait és azoknak nyilvánosan el-

érhető pénzügyi adatait. Kiválasztottuk Székelyudvarhely tíz legnagyobb forgalmú vállalkozását, megvizsgáltuk ezek forgalmát, a megtermelt nyereségüket, valamint az általuk befizetett helyi adók mértékét. Azt is elemeztük, hogy ezen vállalkozások esetében az általuk befizetett helyi adó hány százalékot jelent a forgalomból, illetve a megtermelt nyereségből. Emellett még végeztünk egy csupán elméleti számítást is, éspedig megvizsgáltuk, hogy amennyiben ezen vállalkozások által megtermelt nyereség mind áfaköteles hozzáadott értéke lenne, akkor ezen áfaérték hányszorosa a befizetett helyi adónak. Mivel nem ismerjük ezen vállalkozásoknak sem az áfa alapját, sem a befizetett áfáját, így a megtermelt nyereség lehet egy irányadó szám az áfa alapra. Mivel ez vállalkozásokra lebontva nem közölhető adat, így csak a tíz vállalkozás összesített számaival dolgozhattunk. Az eredmények a 2. táblázatban találhatóak:

2. táblázat. Székelyudvarhely tíz legnagyobb forgalmú vállalkozásának pénzügyi adatai

Szsz.	Cégnév	Árbevétel 2015 (RON)	Profit 2015 (RON)	Áfa 2015 (24%)	Helyi adók a forga- lomból (%)	Helyi adók a profit- ból (%)	A hozzá- adott ér- tékre szá- molt áfa/ helyi adó
1.	ELAN TRIO Kft.	204043266	-3502618	24%	-	-	-
2.	COATS ODORHEI Kft.	153638403	20074927	24%	-	-	-
3.	MELINDA IMPEX INSTAL RT	140143692	4379496	24%	-	-	-
4.	INFOPRESS GROUP RT	132868616	7439052	24%	-	-	-
5.	NORADA RT	64562098	8957639	24%	-	-	-
6.	MAGDOLNA IMPEX Kft.	54847709	2195220	24%	-	-	-
7.	IKOS CONF RT	47913745	4934297	24%	-	-	-
8.	FAMOS RT	34688075	905903	24%	-	-	-
9.	HACKENBERG TEXTILE Kft.	32374596	3040841	24%	-	-	-
10.	ABC IMPEX Kft.	31956498	6005935	24%	-	-	-
	ÖSSZESEN	897036698	54430692	24%	0,21%	2,60%	9,23

Forrás: www.omnibus.ro, valamint Székelyudvarhely város önkormányzata által szolgáltatott adatok alapján, saját szerkesztés.⁸

⁸ <http://www.omnibus.ro/index.php/hu/szekelyfoldi-top-cegek/udvarhelyszek/> [Letöltve 2017. május 29.]

Azt láthatjuk, hogy a fenti tíz vállalkozás esetében Székelyudvarhely városának költségvetésébe befizetett helyi adók az összforgalmuknak kevesebb mint egy százalékát adják, pontosabban 0,21 százalékát teszik ki. Amennyiben a fenti vállalkozások által megtermelt nyereséghez viszonyítjuk a helyi adók értékét, akkor azt kapjuk, hogy a helyi adók ezen vállalkozások által megtermelt eredmény 2,6 százalékát adják. Ha pedig a megtermelt nyereségre számolt áfa és helyi adó közti nagyságrendi összefüggést vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy ezen tíz vállalkozás által befizetett áfa a helyi adóknak közel tízszerese. Természetesen tudjuk, hogy ezen utolsó számítás csak egy elméleti megközelítés, hiszen nincsenek pontos adataink a fenti tíz vállalkozás által befizetett áfa értékét illetően.

Ha megpróbáljuk összefoglalni a fenti táblázatot, akkor azt tapasztaljuk, hogy Székelyudvarhely önkormányzatához befizetett legnagyobb helyi adó értéke 268 102 lej, ami a legnagyobb székelyudvarhelyi vállalati forgalomnak alig 0,1 százalékát teszi ki. A nyereséghez viszonyított legnagyobb helyi adófizetői arány 15 százalék, a legkisebb alig 1 százalék, az átlagos a már említett 2,6 százalék.

Ezen számok tükrében megállapítható, hogy mindamelllett, hogy abszolút értékben komoly pénzügyi terhet jelentenek a vállalkozások számára a helyi adók, a központi adóelvonás százalékaihoz viszonyítva a helyi adók arányosan jóval kisebb terhet jelentenek. Ha ehhez hozzátesszük azt a szubjektív érzetet is, hogy a befizetett helyi adókat a városvezetés a vállalkozók szeme láttára, a vállalkozó városának a fejlesztésére költi el, egy település vállalkozói által a település kasszájába befizetett helyi adóknak nem szabadna rossz érzésű adóteherként jelentkeznie a vállalkozó fejében.

b. A vállalkozások által befizetett helyi adók súlya a költségvetésben

A következőkben megvizsgáljuk, hogy milyen adóféléseket fizetnek a vállalkozók a helyi költségvetésekbe. Amennyiben az önkormányzatok által a vállalkozásokra kivetett helyi adókat vizsgáljuk, a legnagyobb három tétel a következő: épületadó, területadó és a járműadó.

A fenti három adónem adja a vállalkozások által helyi adó formájában történő befizetések 95 százalékát. Ugyanakkor a fenti három tétel közül a legjelentősebb az épületadó, amely azonban a teljes költségvetésnek alig 5-6 százalékát teszi ki.

Röviden tekintsük át a fenti három adónemet, amelyeket a 227/2015-ös adótörvénykönyv előírásainak megfelelően a helyi önkormányzatok állapítanak meg, és határozat formájában fogadnak el:⁹

9 Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal. *Monitorul Oficial*, nr. 688, 10 septembrie 2015.

a. *Épületadó* – az épületeknek a könyvelésben nyilvántartott leltári értékére számolódik.

- 0,2–1,3% a felértékelt épületek esetében,
- 5% az elmúlt 3 évben fel nem értékelt épületek esetében (2017-ben ez 7,5%),
- 0,08–0,2% a lakás célra használt ingatlanokra.

b. *Telekadó* – az adótörvénykönyv ezen adónemre vonatkozó előírásai különböző rangú településeket állapítanak meg az országban, amely településeken a területeket különböző zónákra osztják. Az egyes zónák esetében a törvény az adó értékére egy intervallumot ad meg hektárra számolva, amely intervallumon belül kell az önkormányzatoknak az értékeket megállapítaniuk.

c. *Járműadó* – az adótörvénykönyv a személygépkocsik esetében hengerűrtartalomra, a haszongépjárművek esetében tengelysúlyra adja meg az adó értékét, amelyet a helyi önkormányzatok határozatban fogadnak el.

Az adótörvénykönyv lehetőséget ad arra, hogy az önkormányzatok a törvény által megszabott maximális értéket 50 százalékkal emeljék, azonban a minimum-értékek csökkentésére nem ad lehetőséget.

Amennyiben a székelyföldi városok által alkalmazott épületadót vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy azok az országos átlag közelében találhatóak (3. táblázat):

3. táblázat. *Romániai önkormányzatok által alkalmazott adókulcs a vállalkozásoknál számolt épületadó esetében (2016)*

Ssz.	Város	Adó (%)	Ssz.	Város	Adó (%)
1.	Adjud	1,5	13.	Botosani	1,3
2.	Aiud	1	14.	Brad	1,3
3.	Alba Iulia	1,3	15.	Braila	1,3
4.	Alexandria	0,2	16.	Brasov	1,8
5.	Arada	1,5	17.	Bucuresti	1,5
6.	Bacau	0,75	18.	Buzau	1,3
7.	Baia Mare	1,3	19.	Calafat	0,2
8.	Bailesti	1,43	20.	Calarasi	1,5
9.	Barlád	1,75	21.	Campia Turzii	1,1
10.	Beius	0,5	22.	Campina	1,4
11.	Bistrita	1,30	23.	Campulung	1
12.	Blaj	1,8	24.	Campulung Mold.	1,3

Ssz.	Város	Adó (%)	Ssz.	Város	Adó (%)
25.	Caracal	1,82	61.	Onesti	1,30
26.	Caransebes	1,1	62.	Oradea	1
27.	Carei	1,4	63.	Orastie	1,25
28.	Cluj-Napoca	1	64.	Orsova	1,10
29.	Codlea	1,4	65.	Pascani	0,2
30.	Constanta	1,5	66.	Petrosani	1,3
31.	Craiova	1,73	67.	Piatra Neamt	1,3
32.	Curtea de Arges	1	68.	Pitesti	1,3
33.	Dej	1	69.	Ploiesti	1,5
34.	Deva	1,68	70.	Radauti	1,2
35.	Dorohoi	1,05	71.	Ramnicu Sarat	1,3
36.	Dragasani	1,3	72.	Ramnicu Valcea	1,15
37.	Drobeta T. Severin	0,4	73.	Reghin	1,3
38.	Fagaras	1,12	74.	Resita	1,3
39.	Falticeni	1,3	75.	Roman	1,3
40.	Fetesti	1,2	76.	Rosiorii de Vede	1,3
41.	Focsani	1,3	77.	Sacele	1,30
42.	Galati	1,3	78.	Salonta	1,30
43.	Gheorgheni	1,25	79.	Satu Mare	1,30
44.	Gherla	0,6	80.	Sebes	1
45.	Giurgiu	1,3	81.	Sfantu Gheorghe	1,82
46.	Hunedoara	1	82.	Sibiu	1,30
47.	Husi	1,3	83.	Sighetu Marmatiei	1,20
48.	Iasi	0,95	84.	Sighisoara	1,30
49.	Lugoj	1,3	85.	Slatina	1,30
50.	Lupeni	0,2	86.	Slobozia	1,30
51.	Mangalia	1,0	87.	Suceava	1,30
52.	Marghita	0,9	88.	Targoviste	1,20
53.	Medgidia	1,0	89.	Targu Jiu	1,50
54.	Medias	1,3	90.	Targu Mures	1,80
55.	Miercurea-Ciuc	1,1	91.	Targu Secuiesc	1,3
56.	Moineisti	1,5	92.	Tarnaveni	1
57.	Moreni	1,30	93.	Tecuci	0,2
58.	Motru	1,30	94.	Timisoara	1
59.	Odorheiu Secuiesc	1,30	95.	Toplita	1
60.	Oltenita	1	96.	Tulcea	1,5

Ssz.	Város	Adó (%)
97.	Turda	1,5
98.	Turnu Magurele	1,3
99.	Urziceni	1
100.	Vaslui	1,3

Ssz.	Város	Adó (%)
101.	Vatra Dornei	1,3
102.	Vulcan	0,2
103.	Zalau	1,3

Forrás: Az önkormányzatok által közzétett adatok alapján, saját szerkesztés.

Annak ellenére, hogy a vállalkozások által helyi adók formájában befizetett összegek meglehetősen kis arányt képviselnek egy önkormányzat költségvetésének bevételei között, ha figyelembe vesszük a központi költségvetésből visszaosztott jövedelemadót és áfát is, a vállalkozások által így közvetve és közvetlenül befizetett adólejek már meglehetősen magas arányt tesznek ki, arányuk elérheti az összbevételek 70 százalékát is! Például Székelyudvarhely város költségvetésében ez a következőképpen mutatott 2016-ban (4. táblázat):

4. táblázat. *A vállalkozások részéről érkező bevételek Székelyudvarhely város költségvetésébe (2016)*

Ssz.	Bevételi tétel	Összeg (RON)	%	Önkormányzati ráhatás
1.	BEVÉTELEK ÖSSZESEN	100646000	100,0%	-
2.	Jogi személyek által fizetett adók és illetékek	70790000	70,3%	-
3.	A. Helyben befizetett adók és illetékek	9414000	9,4%	VAN
4.	- területadó	1389000	1,4%	VAN
5.	- épületadó	5440000	5,4%	VAN
6.	- járműadó	2423000	2,4%	VAN
7.	- engedélyezési illetékek	162000	0,2%	VAN
8.	B. Központi adókból visszatartott jövedelmek	61376000	61,0%	NINCS
9.	- a városban befizetett személyi jövedelemadó: 41,75%	24540000	24,4%	NINCS
10.	- az áfából az oktatási intézményeknek visszatartott rész	36836000	36,6%	NINCS

Forrás: Székelyudvarhely város költségvetésének adatai alapján, saját szerkesztés.¹⁰

¹⁰ Székelyudvarhelyi helyi tanács 20/2016-os határozata. http://www.varoshaza.ro/wp-content/uploads/2016/02/hcl_20_ro_2016.pdf [Letöltve 2017. május 29.]

A táblázatból kitűnik, hogy a város bevételeinek 70 százaléka a vállalkozók által befizetett adókból képződik. Azonban ezeknek nagy része a központi költségvetésbe befolyt jövedelemadó és áfából történő visszaosztásból származik, amely kettőnek az összege a költségvetés 61 százalékát teszi ki. Így elmondható, hogy ténylegesen helyi adó formájában a vállalkozók a város költségvetésének alig 10 százalékát fizetik be. Ebből a legnagyobb tételt jelentő épületadó is alig haladja meg az összbevételek 5 százalékát.

Külön oszlopban tárgyaltuk az önkormányzat ráhatását az egyes adónevekre. Ebből azt olvashatjuk ki, hogy a központi szinten keletkezett adók visszaosztásából származó, a bevételek több mint 60 százalékát kitevő jövedelemadóra és áfára az önkormányzatnak semmi ráhatása nincs, hiszen azokat a központi kormányzat állapítja meg, veti ki, és szedi be. Azon adónevek, amelyekre ráhatása van az önkormányzatnak – vagyis a helyben befizetett adók –, összesen nem érik el a bevételek 10 százalékát. Ilyen körülmények között meglehetősen nehéz az önkormányzatoknak az adópolitika eszközével ösztönözni a helyi vállalkozásokat.

c. Vállalkozóbarát helyi megoldások

Mindezek mellett valamilyen szinten mégis lehet élni az adókedvezmény eszköztárával. A következőkben két ilyen konkrét példát mutatunk be, amelyet már több székelyföldi város is használ. Példánkban Székelyudvarhely városa által 2017-re alkalmazott adókedvezményeket tárgyaljuk.

A. Adókedvezmény¹¹ – Székelyudvarhely városa 20 százaléktól 40 százalékig terjedő adókedvezményt, pontosabban adóvisszatérítést biztosít a város azon vállalkozásainak, amelyek eleget tesznek bizonyos előre megszabott feltételeknek. Ezen intézkedés célja, hogy egyrészt pozitívan diszkriminálja a jó adófizetőket, másrészt az adókedvezmény feltételei által díjazza a sok munkavállalót alkalmazó, ugyanakkor magasabb fizetéseket biztosító vállalkozásokat, harmadrészt pedig az adókedvezmény felhasználási feltételei révén járuljon hozzá a városkép szépítéséhez és egyben a vállalkozások fejlődéséhez is. A fenti mechanizmus a következőképpen működik:

A jogosultság feltételei:

a. A vállalkozás a Cégbíróságon be kell legyen jegyezve.

11 Székelyudvarhelyi helyi tanács 210/2016-os határozatának 15. melléklete. http://www.varoshaza.ro/wp-content/uploads/2016/12/HCL_210_ro_2016-2.pdf [Letöltve 2017. május 29.]

- b. Kis- vagy középvállalkozásnak kell lennie a 346/2004-es törvény¹² értelmében.
- c. Székhelye vagy munkapontja kell legyen Székelyudvarhelyen, egyéves bejegyzéssel, a munkapontja után fizetés utáni adófizető kell legyen.
- d. Épületadó-fizetőnek kell lennie a vállalkozónak.
- e. Nem lehet adóhátraléka.
- f. A kérelmező a támogatást csak a megszabott elszámolható költségekre fordíthatja.
- g. Ne legyen a nehéz helyzetben lévő vállalkozások közé sorolva.
- h. Ne legyen csődeljárás alatt.
- i. A jogi képviselőjének ne legyen semmiféle büntetőjogi ítélete az utolsó 3 évben.
- j. Előzőleg nem kellett semmiféle de minimis támogatást visszafizetnie.
- k. 3 év alatt a kapott de minimis támogatások összege nem haladhatja meg a 200 000 eurót.

Az adókedvezményből elszámolható kiadások:

- Épületek külső homlokzatainak teljes vagy részleges rehabilitációja.
- Zöldövezetek létrehozása vagy a jelenlegiek modernizálása.
- Épületek hőszigetelése, fűtési rendszerek felszerelése, amelyek megújuló energiaforrásokat használnak fel.
- Vásárokon vagy kiállításokon való részvétel költségei.
- Promóciós anyagok, piackutatások.
- IT felszereléseinek megerősítése, saját honlap elkészíttetése.
- Tanácsadási szolgáltatások európai projektek hozzáféréséhez.
- Modern fizetési eszközök bevezetése – vonalkód-olvasók, online fizetés.
- Alapeszközök, bútorok vásárlása, kereskedelmi felületek berendezésére.
- Parkolók létrehozása és rendezése.
- Egyéb javítások és beruházások.

A fenti költségek ahhoz az ingatlanhoz kell kötődjenek, amelyre a vállalkozó adót fizet.

A támogatás mértéke:

- **20%** a 2016-os épületadóból, ha az átlagos bruttó fizetés 1820 lej alatt van, függetlenül attól, hogy hány alkalmazottja van a vállalkozónak.

¹² Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii. *Monitorul Oficial*, nr. 681, 29 iulie 2004.

- **30%** a 2016-os épületadóból, ha az átlagos bruttó fizetés 1821–2800 lej között van, és az átlag alkalmazotti szám ≥ 5 .
- **40%** a 2016-os épületadóból, ha az átlagos bruttó fizetés 2800–3000 lej között van, és az átlag alkalmazotti szám ≥ 10 .

A maximális de minimis támogatás értéke, amit egy vállalkozó megpályázhat, nem haladhatja meg a 200 000 euró értéket.

B. Beruházásösztönző támogatás¹³ – Székelyudvarhely városa akár 100 százalékos helyi adómentességet is biztosít a vállalkozások által megvalósított beruházásokra, amennyiben azok eleget tesznek bizonyos feltételeknek. Ezen beruházásösztönző támogatási rendszernek az a célja, hogy a helyi adópolitika eszköztárát kihasználva az önkormányzat befektetőket vonzzon a városba. Az önkormányzat által adott adókedvezmény annál nagyobb, minél nagyobb értékű a beruházás, minél több alkalmazottat foglalkoztat a vállalkozás, ugyanakkor a termelő jellegű tevékenységek előnyt élveznek.

Igaz, hogy a fenti adókedvezmény révén komoly helyi adólejektől esik el az önkormányzat, azonban ha egy beruházás megvalósult, az három év múlva már helyi adóköteles lesz, ugyanakkor a beruházás az új munkahelyteremtés révén mégis hozzájárul a helyi költségvetéshez, hiszen az alkalmazottak fizetése utáni adó 41,75 százaléka szintén a helyi költségvetés bevételeit képezi. Mindemellett egy új beruházás csökkenti az önkormányzat szociális terheit is, hiszen a munkahelyteremtés révén a munkanélküliség csökkenése irányában hat.

A 227/2015-ös Adótörvény 456. cikkelye második bekezdésének 1. pontja alapján a gazdasági egységek tulajdonában levő épületekre adómentességet vagy adócsökkentést adhat a helyi önkormányzat, egy de minimis támogatási rendszer kidolgozása alapján.

A beruházásösztönző támogatás jogosultsági feltételei: egyrészt a befektetés értéke, másrészt az átlagos alkalmazotti létszám, harmadrészt pedig a vállalkozás profilja.

A de minimis program időtartama 3 év. A fent említett feltételek teljesítése és a pályázat elnyerése alapján az épületadó adókedvezménye a munkálatok befejezte utáni év első napjától (január 1-től) érvényes. A beruházásösztönző támogatás feltételeit és az alkalmazott adókedvezmények százalékos kulcsait a következő táblázat (5. táblázat) tartalmazza:

13 Székelyudvarhelyi helyi tanács 210/2016-os határozatának 16. melléklete. http://www.varoshaza.ro/wp-content/uploads/2016/12/HCL_210_ro_2016-2.pdf [Letöltve 2017. május 29.]

5. táblázat. Székelyudvarhely város önkormányzata által alkalmazott beruházásösztönző program feltételei (2017)

Ssz.	Kritérium	Épületadóra alkalmazott kedvezmény		
1.	A beruházás értéke	C1.1-10%	200000-499999 €	
		C1.2-15%	500000-999999 €	
		C1.3-20%	1000000-1999999 €	
		C1.3-25%	2000000-3999999 €	
		C1.5-30%	4000000-6999999 €	
		C1.6-35%	7000000-9999999 €	
		C1.7-40%	>10000000 €	
2.	Átlagos alkalmazotti létszám	C2.1-5%	5-20 alkalmazott	
		C2.2-10%	21-50 alkalmazott	
		C2.3-15%	51-80 alkalmazott	
		C2.4-20%	81-120 alkalmazott	
		C2.5-25%	121-200 alkalmazott	
		C2.6-30%	201-300 alkalmazott	
		C2.7-35%	301-500 alkalmazott	
3.	Tevékenységi profil	C2.8-40%	>500 alkalmazott	
		C3	C3.1-5%	Kereskedelem
		C3.2-10%	Szolgáltatás	
		C3.3-20%	Gyártás	

Forrás: Székelyudvarhely város önkormányzatának határozata alapján, saját szerkesztés.¹⁴

Összefoglaló

A vállalkozásoknak kiemelkedő szerepük van a települések életében, amely a munkahelyteremtéstől a befizetett adóig sok területen megnyilvánul. Ennek tudatában minden városvezetésnek kiemelt figyelmet kell fordítania a vállalkozókra. Ez nincs másképp Romániában, ezen belül Székelyföldön sem. Azonban a székelyföldi önkormányzatok számára a vállalkozók felé való nyitást, a vállalkozói szektor támogatását meglehetősen szűk keretek közé szorítja az érvényben levő törvénykezés – a helyi adópolitiká-

nak nagyon kis ráhatása van a vállalkozói adóterhekre, hiszen a legnagyobb adónemeket központilag állapítják meg és szedik be, azok az ország egészére egységesek.

Ugyanakkor az önkormányzatoknak kevés beleszólási lehetőségük van a gazdaságfejlesztésbe is, elsősorban hatósági minőségükben tudják - ha nem is támogatni, de - segíteni a helyi vállalkozókat. Másrészt adókivetői minőségükben támogathatják az önkormányzatok a vállalkozókat. Azonban annak ellenére, hogy az önkormányzatok bevételeinek legnagyobb részét a vállalkozók által befizetett adók teszik ki, az önkormányzatoknak csak a bevételek százalékát kitevő helyi adókra van ráhatásuk, a visszaosztott központi adókra nincs.

Mindezek ellenére úgy érezzük, hogy az önkormányzatok részéről a vállalkozóbarát viszonyulás mégis fontos. Igaz, hogy a rendelkezésre álló eszköztár szűkös, de a vállalkozóbarát gondolatnak az önkormányzati munkában való meghonosítása mégis fontos tényező tud lenni abban, hogy a vállalkozók jól érezzék magukat egy településen, oda akarjanak menni, ott újabb és újabb befektetéseket szándékozzanak megvalósítani, ezáltal is hozzájárulva a település fejlődéséhez.